

Samenwerking

Technocentra - Platform Bèta Techniek

**Samen aan de slag voor meer instroom in de techniek
en betere aansluiting technisch beroepsonderwijs - bedrijfsleven**

Samenwerking Technocentra – Platform Bèta Techniek

**Samen aan de slag voor meer instroom in de techniek
en betere aansluiting technisch beroepsonderwijs - bedrijfsleven**

Inhoudsopgave

	Vooraf	3
1.	Nationale en regionale ambities vragen om krachtenbundeling	5
1.1	Ruim baan voor Bèta Techniek	5
1.2	Gunstig tij	6
2.	Wederzijdse winst	7
2.1	Kleine verschillen, grote overeenkomsten	7
2.2	Meerdere voordelen bij samenwerking	7
3.	Partnerschap	9
3.1	Voor elkaar kiezen vanuit eigen kracht	9
3.2	Eigen verantwoordelijkheden, eigen afwegingen	9
3.3	Concrete samenwerking	10
4.	Schouwing	12
4.1	Hoofdpijnen schouwingsbestek	12
4.2	Informatiegrondslag	14
5.	Te ondernemen acties	15
5.1	Overheid	15
5.2	Technocentra en Platform Bèta Techniek	15

Vooraf

Initiatief komt van twee kanten

Op 20 oktober 2004 heeft de Strategiegroep van het Landelijk Platform Technocentra voorgesteld om te overleggen over samenwerking tussen het Platform Bèta Techniek en de Technocentra. Doel van het voorstel: de inzet van de Technocentra in het Nationale Deltaplan Bèta Techniek bevorderen en nader uitwerken. Inzet van het beoogde overleg: overkoepelende afspraken maken tussen de Technocentra en het Platform Bèta Techniek, met behoud van regionale verschillen voor de afzonderlijke Technocentra en hun regionale partners.

In de maanden die hierop volgden hebben intensieve gespreksronden plaatsgevonden. Zowel het Platform Bèta Techniek als de Strategiegroep van de Technocentra hebben 'position papers' geschreven over de manier waarop de samenwerking vorm zou kunnen krijgen. In dezelfde periode verscheen ook het advies 'Tussen tegels en los zand' (CapGemini, Frans de Vijlder). Dit advies pleit voor krachtenbundeling op het gebied van innovatie in het beroepsonderwijs en breekt hierbij tevens een lans voor versterking van de relatie tussen Technocentra en Platform Bèta Techniek.

In de gespreksrondes zijn verschillende samenwerkingsvarianten aan de orde geweest. In de eindafweging is gekozen voor een gefaseerde aanpak. Als eerste stap - al op korte termijn te effectueren - vormen Technocentra en Platform Bèta Techniek een partnerschap. In dit partnerschap werken Technocentra en Platform Bèta Techniek samen op enkele specifieke onderdelen van de beleids- en programmavorming, zoals de uitvoering van landelijke bètatechniek programma's op regionaal niveau en het arrangeren van regiospecifieke bètatechniek programma-activiteiten. Mede dankzij het partnerschap is het mogelijk om op deze onderdelen geldstromen waar nodig en mogelijk te koppelen.

Tijdens de gesprekken zijn ook verdergaande vormen van samenwerking besproken, zoals de mogelijkheid om organisatie en inrichting van de Kaderregeling Technocentra en het Nationaal Deltaplan met elkaar te vervlechten. In dit stadium van overleg is hier vooralsnog niet voor gekozen.

Start met partnerschap

In de voorliggende strategienotitie, waaraan beide partners inhoudelijke bijdragen hebben geleverd, wordt op hoofdlijnen beschreven hoe een partnerschap volgens zowel het Platform Bèta Techniek als het Landelijk Platform Technocentra het beste vorm kan krijgen. In de komende periode vinden (vervolg)gesprekken plaats. De Strategiegroep van het Landelijk Platform Technocentra en het Platform Bèta Techniek zullen in dit verband onder andere zorgen voor een gemeenschappelijke uitwerking van het schouwingsbestek waarvan de hoofdlijnen in deze notitie staan beschreven. Ook vinden er de komende periode bilaterale gesprekken plaats tussen afzonderlijke Technocentra en het Platform Bèta Techniek over hun activiteitenplannen 2006-2010.

Voorzien is een ondertekening van dit document tijdens de vergadering van het Landelijk Platform Technocentra van 23 juni 2005. Ook na die periode krijgt het partnerschap nader vorm. Deze notitie bevat de dragende elementen voor een af te sluiten convenant.

Den Haag, 23 mei 2005

Hans Corstjens, directeur Platform Bèta Techniek

Thom Weterings, voorzitter Landelijk Platform Technocentra

Nationale en regionale ambities vragen om krachtenbundeling

1.1

Ruim baan voor Bèta Techniek

Nederland wil een innovatieve kenniseconomie worden. Bèta's en technici spelen hierbij een cruciale rol. Alle partijen die zich richten op de promotie van bètatechniek - onderwijs, bedrijfsleven, overheid - moeten daarom de handen ineenslaan om de nationale en regionale ambities vorm en inhoud te geven. De Technocentra en het Platform Bèta Techniek hebben een aanjagende rol bij deze krachtenbundeling.

Investeren in bèta's en technici absolute must

Bèta's en technici spelen een belangrijke rol bij de beoogde kenniseconomie. Zonder deze professionals komt innovatie niet van de grond. Zij zorgen ervoor dat technologische innovaties daadwerkelijk worden ontwikkeld en toegepast. Hier ligt direct ook een van de grote uitdagingen, want er zijn te weinig bèta's en goed opgeleide technici in Nederland. De belangstelling voor bèta- en technische opleidingen en beroepen blijft in Nederland al jaren achter bij andere Europese landen. Zonder ingrijpen zal de situatie alleen maar verder verslechteren. Mede vanwege de vergrijzing en de aanstaande uittocht van de babyboomers worden forse tekorten op de arbeidsmarkt verwacht, óók bij bèta's en technici. Bij deze laatste groep ontstaat er vooral schaarste op MBO en hogere niveaus.

Investeren in bèta's en technici is daarom een absolute must. Ook de overheid is zich hier ten volle van bewust. Naast een landelijke aanpak is al in 1999 sterk ingezet op een regionale aanpak op basis van de Kaderregeling Technocentra. De Kaderregeling mikt op een betere aansluiting van het technisch beroepsonderwijs op de behoeften van het regionale bedrijfsleven, wil kenniscirculatie bevorderen en stimuleert opleiders en bedrijven om gezamenlijk te investeren in een adequate leeromgeving.

Extra middelen voor in- en uitstroom

De nationale ambities zoals verwoord in de kabinetsnotitie Deltaplan Bèta Techniek bouwen voort op de ervaringen die sinds 1998 via Axis zijn opgedaan. Gemikt wordt op 15% meer uitstroom uit hogere bèta- en techniekopleidingen in 2010; het doel voor 2007 is 15% meer instroom in deze opleidingen. Er zijn extra middelen beschikbaar gesteld om de instroom in en de afronding van bèta- en technische opleidingen te stimuleren. Met de instelling van het Platform Bèta Techniek dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van het Deltaplan Bèta Techniek en de beslissing om de Kaderregeling Technocentra te continueren in 2003 heeft het kabinet eens te meer laten zien dat het menens is.

Op meerdere terreinen is er een wereld te winnen, niet alleen kwantitatief, ook kwalitatief. Technische opleidingen zijn vaak niet goed afgestemd op de behoeften van de arbeidsmarkt. Studenten beschikken na afloop van de opleiding niet over de benodigde competenties. Daarbij is de kennis en de apparatuur bij onderwijsinstellingen soms verouderd. Ook qua cultuur is er op het terrein van bètatechniek nog flink wat werk aan de winkel. Technische opleidingen en banen kampen met een gebrekkig imago. Kiezen voor een loopbaan als bèta of technicus staat niet te boek als een aantrekkelijk perspectief.

Het tij is gunstiger dan ooit om serieus werk te maken van het oplossen van de bèta-techniek problematiek. Daarbij kan iedereen zijn steentje bijdragen, vanuit zijn eigen onderscheidende rol. Het onderwijs staat voor de uitdaging om de technische- en bèta-opleidingen aantrekkelijker te maken en meer in- en uitstroom te realiseren. Dit is mogelijk door meer aan te sluiten op de behoeften van de arbeidsmarkt en de jongere zelf. Onder andere via competentiegericht onderwijs kunnen onderwijsinstellingen ervoor zorgen dat hun studenten goed toegerust zijn voor een langdurige loopbaan in de bètatechniek. Samen met het bedrijfsleven zullen onderwijsinstellingen een juist beeld moeten geven van beroepen en carrièremogelijkheden in de techniek. Het bedrijfsleven en publieke werkgevers als universiteiten en Rijkswaterstaat staan voor een zeker zo interessante opgave: bèta's en technici een aantrekkelijk loopbaanperspectief bieden, hen een baan aanreiken waarin ze hun talenten kunnen benutten. Op die manier kan uitval worden voorkomen en zullen veel mensen een carrière lang actief blijven in bèta- en technische beroepen. De overheid heeft bij dit alles een belangrijke voorwaardenscheppende rol.

Motor en smeerolie voor ambitieuze aanpak

Zowel onderwijs, bedrijfsleven als overheid zijn ieder vanuit hun eigen expertise druk in de weer met deze prangende vragen. Het is duidelijk dat een louter solistische aanpak relatief weinig effect zal sorteren. Op vele plaatsen in het land zijn mede op initiatief van het Platform Bèta Techniek en de Technocentra (samenwerkingsverbanden van) onderwijsinstellingen en bedrijven actief met deze thema's bezig. De stevige nationale en regionale ambities rond bètatechniek vragen om nauwe samenwerking en krachtenbundeling tussen alle betrokken partijen. De Technocentra en het Platform Bèta Techniek spelen een cruciale rol in het stimuleren van de bètatechniek aanpak. Beide organisaties brengen partijen uit onderwijs, arbeidsmarkt en overheid bij elkaar ten behoeve van een structurele verbetering van opleidingen en banen op het gebied van bètatechniek. Beide organisaties zetten zich ook in om kennisuitwisseling tussen onderwijs en bedrijfsleven te faciliteren, bieden ruimte voor experimenten en stimuleren samenwerking tussen onderwijsinstellingen en bedrijfsleven. Ze vormen daarmee afwisselend de motor en de smeerolie voor de ambitieuze aanpak voor bètatechniek op nationaal en regionaal niveau.

Het Platform Bèta Techniek en de Technocentra zijn verwante organisaties. Niet alleen het werkveld en de activiteiten van beide organisaties komen sterk overeen, ook qua doelstellingen zijn er sterke parallellen. Mede in dat licht is een krachtenbundeling van de Technocentra en het Platform Bèta Techniek een logische stap. In het vervolg van dit document wordt uiteengezet wat de winst is voor beide partijen en hoe de samenwerking vanaf 2005 concreet vorm kan krijgen. Dit alles met het oog op de totstandkoming van de activiteitenplannen 2006-2010 van de Technocentra en de jaarlijkse update van het Nationaal Actieplan Bèta Techniek.

2.1

Kleine verschillen, grote overeenkomsten

De ambities op het gebied van bètatechniek vragen om nauwe samenwerking en krachtenbundeling. Dit geldt ook nadrukkelijk voor de Technocentra en het Platform Bèta Techniek. Een gelijkwaardige samenwerking tussen deze twee partners zal een forse kwaliteitsimpuls voor het bètatechniek beleid in Nederland betekenen. De Technocentra hebben zich als publiek-private samenwerkingsorganisaties sinds 1999 ontwikkeld tot herkenbare regionale organisaties, die makelen en schakelen tussen technisch beroepsonderwijs en bedrijfsleven. Vanuit een neutrale, niet-commerciële positie initiëren, ondersteunen en faciliteren de Technocentra samenwerking tussen onderwijsinstellingen en bedrijfsleven. De doelstellingen en de financiering zijn vastgelegd in de Kaderregeling Technocentra. De Technocentra en het Platform Bèta Techniek hebben een andere ontstaansgeschiedenis, een andere financiering en een andere structuur. Het Platform Bèta Techniek komt als publieke organisatie direct voort uit de innovatiedoelstellingen van het kabinet Balkenende II en wordt gefinancierd vanuit landelijke middelen. Het Platform Bèta Techniek is door het Kabinet ingesteld om het vernieuwingsproces, dat in het verlengde ligt van deze kabinetsambities en daaruit voortkomende presatieafspraken, aan te jagen. Ook is het de taak van het Platform om het Kabinet te adviseren over de inhoudelijke en operationele aanpak voor de komende jaren. Het Platform Bèta Techniek fungeert daarmee als draaipunt tussen beleid en uitvoering.

Regisseur bij verspreiden en verankeren succesvolle oplossingen

Ondanks deze verschillen overheersen de overeenkomsten. Beide organisaties staan voor een belangrijk deel voor dezelfde uitdagingen: hoe gaan we de structurele terugloop van de belangstelling voor bèta- en techniekopleidingen tegen, hoe zorgen we ook op regionaal niveau voor innovatie van het bètatechnisch onderwijs, hoe kunnen onderwijs, overheid en bedrijfsleven beter samenwerken, hoe voorkomen we de uitval van studenten in de bètatechniek sector, hoe zorgen we ervoor dat studenten door juiste en volledige beelden over de beroepspraktijk betere keuzes maken? Beide organisaties kiezen ook voor vergelijkbare oplossingsrichtingen. Ze hebben allebei een rol als regisseur bij het verspreiden en verankeren van succesvolle oplossingen. Ook proberen ze allebei samen met initiatiefrijke partners ideeën en oplossingen uit het veld te stimuleren en te ondersteunen. Belangrijk verschil: het Platform Bèta Techniek is primair actief op nationaal niveau, en heeft alle belang bij operationalisering op regionaal niveau. De Technocentra zijn primair actief op regionaal niveau en hebben er belang bij dat regionale ambities hun weerslag hebben op relevante nationale agenda's.

2.2

Meerdere voordelen bij samenwerking

De Technocentra en het Platform Bèta Techniek hebben veel te winnen bij nauwere samenwerking. De doelstellingen van beide organisaties zijn in hoge mate complementair. Hierdoor kunnen de Technocentra en het Platform Bèta Techniek elkaar in belangrijke mate aanvullen én versterken. Bij een partnership op basis van gelijkwaardigheid

winnen zowel het Platform Bèta Techniek als de Technocentra aan focus, kwaliteit en invloed. Er is op meerdere deelreinen sprake van synergetische effecten.

Synergie: elkaar sterker maken

Voornaamste winst van samenwerking is de wederzijdse afstemming van doelen en activiteiten. Beide organisaties kunnen efficiënter te werk gaan en een grotere slagkracht krijgen als ze samenwerken en elkaar als eerste daarop aanspreken bij de uitvoering. Een goede samenwerking leidt voor beide partijen tot een win-win situatie. De huidige praktijk, waarin er geen sprake is van formele samenwerking of partnerschap, illustreert de goede mogelijkheden om effectief samen te werken. Voorbeelden hiervan zijn het VTB-project, de concepten van Technovium en Technotent, en de regionale arrangementen die op initiatief van het Platform Bèta Techniek zijn ontwikkeld (Eindhoven) of in voorbereiding zijn (Twente, Amsterdam, Zuid-Limburg). De Technocentra nemen op hun beurt ook nu al deel aan programma-activiteiten van het Platform Bèta Techniek en zijn inmiddels uitgenodigd om te reageren op de actualisering van het Actieplan Bèta Techniek 2005-2006. In bepaalde gevallen voeren de Technocentra deze programma-activiteiten ook zelf uit. In de activiteitenplannen en verslagen van de Technocentra zijn hiervan succesvolle voorbeelden te vinden.

Focus: handelen vanuit gemeenschappelijke doelstellingen

Bij een partnership committeren zowel het Platform Bèta Techniek als de Technocentra zich aan de nationale en regionale ambities op het gebied van bètatechniek zoals die jaarlijks door het kabinet worden vastgesteld in de update van het Nationaal Actieplan Bèta Techniek. De Technocentra en het Platform Bèta Techniek handelen vanuit een gemeenschappelijke agenda en een heldere programmatische koers. Deze centrale focus is tevens vertrek- en eindpunt voor de samenwerking van het Platform Bèta Techniek en de Technocentra bij regionale en landelijke programma's en deelprojecten. Er zal daarbij oog zijn voor regionale verschillen en mogelijke spanningsvelden tussen nationale en regionale doelstellingen. Het primaat ligt voor de Technocentra in de regio.

Invloed: elkaar voeden met ideeën en oplossingen

Beide organisaties geven bij diverse projecten inhoud aan de feitelijke samenwerking. Ze doen dit vanuit gemeenschappelijke doelstellingen en op gelijkwaardige basis. Door deze nauwe samenwerking en de uitwisseling van ideeën is de landelijke bètatechniek agenda beter af te stemmen op en in te bedden in de realiteit van de regio. Tegelijkertijd voeden de Technocentra de regio's met de nationale bètatechniek agenda en stimuleren zij de regio's om hun activiteiten hierop aan te passen. Zo delen de organisaties hun beleids- en inhoudelijke expertise. Daarnaast trekken de twee organisaties samen op bij landelijke en regionale projecten. Doordat beide partijen van elkaar leren neemt de kwaliteit van het beleid en de uitvoering toe.

Financiering: geldstromen beter richten

Bij de krachtenbundeling van beide organisaties zullen ook budgetten en subsidies vanuit respectievelijk het Nationale Deltaplan Bèta Techniek en de Kaderregeling Technocentra effectiever worden ingezet. Samenwerking leidt tot effectievere inzet van onderscheiden geldstromen, waarmee zowel nationale als regionale ambities op het gebied van bètatechniek worden gerealiseerd. Zo is het mogelijk om landelijke en regionale activiteiten ook in financieel opzicht effectief te versterken.

3.1

Voor elkaar kiezen vanuit eigen kracht

De Technocentra en het Platform Bèta Techniek zullen elkaar op diverse manieren ondersteunen, bijvoorbeeld op het gebied van beleidsvorming en uitwisseling van ideeën en bij de uitvoering en (co)financiering van regionale arrangementen. De samenwerking krijgt de vorm van een partnerschap waarin beide organisaties hun eigen verantwoordelijkheden behouden. Op dit moment vindt al op meerdere fronten samenwerking plaats tussen de Technocentra en het Platform Bèta Techniek. Met het partnerschap wordt deze samenwerking geïntensiveerd en uitgebreid.

Bewezen effectiviteit

De individuele Technocentra en het Platform Bèta Techniek zijn organisaties die opereren vanuit eigen kracht. De Technocentra bewijzen in de praktijk de effectiviteit van hun aanpak. Sinds de start van de Technocentra zijn er een groot aantal regionale samenwerkingsverbanden van bedrijfsleven en onderwijs ontstaan. Bedrijven, brancheorganisaties, regionale ondernemersverbanden en onderwijsinstellingen (alle MBO's en HBO's, vele VMBO's, Technische Universiteiten) participeren inmiddels in een Technocentrum en/of daartoe behorende samenwerkingsverbanden.

Jonge, ambitieuze organisatie

Het Platform Bèta Techniek op zijn beurt is een jonge, ambitieuze organisatie, die voortbouwt op de resultaten en aanpak van AXIS. Het Platform Bèta Techniek entameert brede landelijke programma's waar scholen, onderwijs- en onderzoeksinstellingen samen met het bedrijfsleven in participeren. De belangrijke programma's zijn: Verbreding Techniek Basisonderwijs waarin 2.500 scholen zullen gaan participeren, het HBO-Sprint-programma waarin alle HBO-instellingen deelnemen, en het binnenkort te starten Universumprogramma voor het voortgezet onderwijs waarin eveneens gemikt wordt op een brede deelname van scholen. Ook andere programma's als VMBO, Sprint-Wetenschappelijk Onderwijs en Casimir staan op de rol of zijn in uitvoering.

3.2

Eigen verantwoordelijkheden, eigen afwegingen

Inzet van het partnerschap is dat beide organisaties vanaf de zomer 2005 inhoud gaan geven aan de samenwerking. Beide partijen blijven autonome organisaties met eigen verantwoordelijkheden en dito afwegingen.

Agenda Technocentra

In het partnerschap met het Platform Bèta Techniek zal elk Technocentrum met regionale partijen tot eigenstandige bètatechniek activiteiten komen. De agenda van de Technocentra zal bestaan uit:

- regionale keuzen die voortkomen uit regionale analyses, (economische) ambities en draagvlak bij regionale partijen en die tevens een regionale inkleuring/vertaling geven van de Kabinetsambities op het gebied van bèta en techniek
- regionale keuzen die voortkomen uit de doelstellingen zoals opgenomen in de Kaderregeling Technocentra
- regionale keuzen geënt op de landelijke programma's zoals die in alliantie met lande-

- regionale partners ontwikkeld zijn en uitgevoerd worden door het Platform Bèta Techniek
- regionale arrangementen zoals ontwikkeld in Eindhoven en in voorbereiding in Twente, Zuid-Limburg en de regio Amsterdam, waarbij er samenwerking is met het Platform Bèta Techniek en andere landelijke, regionale en lokale partijen

3.3

Concrete samenwerking

Bij het partnerschap willen beide organisaties elkaar waar mogelijk versterken. Dit zal met name gebeuren op de volgende drie terreinen: bij de realisatie van regionale speerpunten en regionale arrangementen, bij beleids- en programmavorming op nationaal en regionaal niveau, en bij uitvoering en realisatie van landelijke programmalijnen.

Regionale arrangementen en regionale speerpunten

In de nota Pieken in de Delta benoemt het Kabinet (enkele) potentierijke regio's waar goede kansen zijn om bedrijven en kennisinstellingen meer van elkaar te laten profiteren, waar innovaties plaatsvinden, en waar er voldoende aanbod is van kenniswerkers. Voorbeelden van dergelijke 'hot spots' zijn Eindhoven, Twente, Zuid-Limburg, Rotterdam en de regio Amsterdam. Het Platform Bèta Techniek gaat in 2005 en 2006 actief aan de slag met deze technologische topregio's en wil de vorming van regionale arrangementen stimuleren. Essentie van de aanpak is dat regio's hun eigen innovatieagenda benoemen en dat deelnemende partijen samen werken aan de randvoorwaarden die de regio tot een echte hot spot maken¹.

Bij de verdere uitwerking van de regionale arrangementen is een sleutelrol weggelegd voor de Technocentra. In 2005 worden hierover concrete samenwerkingsafspraken gemaakt met de Technocentra. Vervolgens wordt in 2006, op basis van gedegen economische regionale verkenningen, met alle Technocentra waar dit mogelijk en wenselijk is een regionaal arrangement voorbereid.

Beleids- en programmavorming

Bij het partnerschap kunnen het Platform Bèta Techniek en de Technocentra elkaar ook versterken op het terrein van de beleids- en programmavorming. Dit kan vorm krijgen door het delen van beleidsexpertise en inhoudelijke kennis. Ondersteuning is ook mogelijk door elkaar, als gelijkwaardige partners, feedback te geven en elkaar aan te spreken op kwaliteit en resultaten. Daarnaast biedt het partnerschap ruimte voor interactieve beleidsvorming. Bij de jaarlijkse update van het Nationaal Actieplan Bèta Techniek zullen de gezamenlijke Technocentra vanuit hun regionale expertiserol gevraagd worden feedback te geven op de voorziene nationale programmering.

Uitvoering landelijke programma's

Ook in de uitvoering kunnen het Platform Bèta Techniek en de Technocentra elkaar sterker maken. Het Platform Bèta Techniek kent een aantal programmalijnen. Deze hebben betrekking op het primair en voortgezet Onderwijs (PO/VO), het voortgezet onderwijs tweede fase en het hoger onderwijs (VO/HO), het beroepsonderwijs (VMBO/MBO/HBO), Arbeidsmarkt en Innovatie, en Aantrekkelijke keuzes. De werkwijze van het Platform Bèta Techniek staat in het teken van ketenaanpak en vraaggericht innoveren. Dit moet lokaal gebeuren. Het Platform Bèta Techniek heeft daarom in de regio's steunpunten nodig die een schakel vormen tussen het landelijke beleid en de regionale spelers. De Technocentra hebben de belangrijkste spelers - onderwijsinstellingen en bedrijven - in hun netwerken. In aansluiting op hun eigen verantwoordelijkheden met betrekking tot kenniscirculatie, aansluiting arbeidsmarkt-onderwijs en gezamenlijk investeren in leeromgeving, dragen de Technocentra een belangrijke verantwoordelijkheid bij de afstemming en uitvoering van landelijke programma's in de regio's.

De Technocentra kunnen verschillende rollen vervullen, als regionaal steunpunt voor een landelijk programma of als regisseur van participatie. In dat laatste geval kunnen Technocentra er via informatie en inspiratie voor zorgen dat regionale partijen daadwerkelijk participeren in innovatieve, bètatechniek projecten. Ook kunnen Technocentra zorgen voor verbreding van het draagvlak en de participatiegraad van landelijke programma's op regioschaal.

1 Het Platform Bèta Techniek spant zich hierbij in om samen met partijen in de regio de randvoorwaarde menselijk bètatechnisch kapitaal structureel te verbeteren. Inmiddels is een eerste 'pilot' van start gegaan in Eindhoven. Hierbij geven verschillende partijen op energieke wijze invulling aan de afspraken. In een reeks van initiatieven heeft het Platform Bèta Techniek concrete (financiële) bijdragen geleverd voor onder andere een HBO-sprint programma bij de Fontys Hogeschool, een Jet-Net Careerday in het Evoluon voor scholieren die zich willen oriënteren op een loopbaan in de techniek, en een pilot voor de doorstroom van MBO naar HBO.

4.1

Hoofdpijnen schouwingsbestek

Ten behoeve van de transparantie van het partnerschap hanteren beide partners een schouwingsbestek dat tevens dienst doet als gezamenlijk in de praktijk toepasbaar referentiekader. Het schouwingsbestek verenigt de beleidskaders van beide partners: het Nationaal Deltaplan Bèta Techniek en de Kaderregeling Technocentra.

Voor het begrip 'schouwing' is gekozen om te laten zien dat er sprake is van kwalitatieve reflecties op de door Technocentra te maken en gemaakte strategische beleids- en doelkeuzes en daaraan gerelateerde programma's van activiteiten. Schouwing is een kwalitatief proces gericht op het transparant maken van de meerwaarde van de regionale aanpak. De opbrengsten van schouwing hebben geen relatie met beslissingen bij de toekenning van subsidies in het kader van de Kaderregeling Technocentra.

Overigens blijft de toepassing van het schouwingsbestek, waarvan de hoofdpijnen in deze paragraaf worden gepresenteerd, niet beperkt tot het partnerschap tussen de Technocentra en het Platform Bèta Techniek. Het schouwingsbestek wordt ook gebruikt op het niveau van landelijke programma's, waar het wordt aangevuld met een monitoring- en auditing component.

Deze paragraaf bevat de hoofdpijnen van het schouwingsbestek. Dit bestek zal de komende weken en maanden door de partners verder worden uitgewerkt. Praktijkervaringen bij de toepassing worden hierin nadrukkelijk meegenomen. Bij het schouwingsbestek wordt uitgegaan van vier basiselementen: reikwijdte, schouwings-elementen op het niveau van strategische doelen, schouwingelementen op het niveau van (beleids)programma's en het schouwingsproces zelf.

Reikwijdte schouwingsbestek

De schouwing vindt plaats op strategisch en tactisch niveau. De schouwing heeft als focus:

- de strategische doelkeuze op basis van het Nationaal Deltaplan Bèta Techniek
- de regionale analyses en ambities zoals bedoeld in de Kaderregeling Technocentra
- de activiteitenprogramma's die op basis van de strategische doelkeuze geëntameerd worden, zonder individuele projecten op zich te schouwen

De schouwing is kwalitatief van aard, in plaats van procesmatig/bureaucratisch. Dit betekent dat het schouwingsbestek gebaseerd is op kwalitatieve criteria. De kernen hiervan zijn:

- ketenbenadering en duurzaamheid
- vraaggerichtheid, zowel vanuit de optiek van relevante organisaties (onderwijs, bedrijfsleven en overheid) als vanuit de optiek van de jongere
- de verwachte bijdrage aan de 15% doelstelling van het Nationaal Actieplan Bèta Techniek

De schouwing heeft als focus het zichtbaar maken van draagvlak en krachtenbundeling. Schouwingselementen zijn hier:

- aard en reikwijdte publiek-private samenwerking
- aard en omvang cofinanciering (zowel in cash als in mankracht en materialen), zonder

dat dit op individueel projectniveau gebeurt

- benutting en vervlechting met regionale beleidsambities van regionale overheden, instellingen en bedrijven

Strategische doelschouwing

De Technocentra en hun partners maken op regionaal niveau strategische doelkeuzes. Deze strategische doelkeuzes worden in het schouwingsbestek geschouwd vanuit de vier in het Nationaal Deltaplan Bèta Techniek geformuleerde middellange-termijndoelstellingen (15% instroom en uitstroom) op basis waarvan vier actielijnen zijn vastgelegd. Dit zijn:

- aantrekkelijk onderwijs, met als belangrijkste actor onderwijsinstellingen zelf
- aantrekkelijke banen, met als belangrijkste actoren werkgevers (bedrijfsleven en onderzoeksinstellingen)
- aantrekkelijke keuzes, met als belangrijkste actoren overheden en onderwijsinstellingen
- aantrekkelijke vestiging (in de regio), met als belangrijkste actor overheden en werkgevers

Schouwingsvragen die hierbij leidend zijn:

- hoe breed of hoe smal (hoe integraal) zijn de gekozen doelstellingen?
- hoe is deze keuze onderbouwd vanuit de regionale analyse en het Nationaal Actieplan Bèta Techniek?
- in hoeverre zijn de doelstellingen dekkend voor de vier genoemde nationale programmalijnen?
- als deze niet dekkend zijn: wat zijn de legitimerende factoren hiervoor, voortkomend uit de regionale analyse of vraagarticulatie van relevante partijen?
- zijn er wellicht andere partijen die delen van de integrale aanpak voor hun rekening nemen waardoor de inzet vanuit het Technocentrum zich kan toespitsen op elementen die nog niet of nog niet voldoende worden opgepakt?

Programmaschouwing

Voortbouwend op de schouwing van de strategische doelkeuzes worden ook de hieraan gerelateerde activiteitenprogramma's geschouwd. Deze programmaschouwing vindt plaats aan de hand van een aantal zogenaamde kompas-elementen die zich in de praktijk hebben bewezen. Dit kompasprincipe is ontwikkeld voor de landelijke bèta- en techniekprogramma's om voor die programma's de aard en de richting van integraliteit te bepalen. Bij die bepaling is de verankering van innovaties en prestaties in het beleid van de primair verantwoordelijke organisatie (instelling of bedrijf) aangrijpingspunt. Verankering in beleid is de beste garantie voor duurzame resultaten.

Voor de afzonderlijke landelijke programmalijnen (Aantrekkelijk Onderwijs, Aantrekkelijke Banen, Aantrekkelijke Keuzes, Aantrekkelijke Vestiging) is of wordt gewerkt aan het operationaliseren van dit kompasprincipe. In het schouwingsbestek waarmee op het niveau van regionale activiteiten geschouwd wordt, zullen deze landelijke kompas-elementen eveneens worden benut:

- regionale activiteitenprogramma's in het gebied van onderwijsinstellingen worden geschouwd vanuit het landelijk kompas Aantrekkelijk Onderwijs. Kompas-elementen die gehanteerd worden zijn: vakinhoudelijke vernieuwing, didactische vernieuwing, ketenaanpak, praktijk- en beroepsoriëntatie, binnen- en buitenschools leren, en personeelsbeleid.
- het schouwingskompas voor regionale activiteitenprogramma's in het domein van Aantrekkelijke Banen en innovaties (actor werkgevers) bestaat uit: new business/productinnovaties, vernieuwing werkprocessen, loopbaanontwikkeling, ketenaanpak, positieve beeldvorming en HRM.

- het schouwingskompas voor regionale activiteitenprogramma's in het domein van Aantrekkelijke Keuzes bestaat uit: Loopbaan, keuzemoment en motieven van de leerling, Verbinding met schoolbeleid, Aandacht voor beïnvloeders, Aandacht voor Beroepsoriëntatie, Combinatie van Informatie en beleving, Integrale benadering.
- bij het schouwingskompas voor regionale activiteitenprogramma's in het gebied van Aantrekkelijke Vestiging kunnen de Technocentra en hun partners kiezen voor regionale speerpunten die niet rechtstreeks gerelateerd zijn aan landelijke programmalijnen. De Technocentra hebben (en houden) als taak dit type regionale speerpunten te identificeren en gezamenlijk met regionale partijen te ontwikkelen tot activiteiten. Het schouwingskader voor dit type regiogebonden activiteitenprogramma's zal rekening dienen te houden met de verscheidenheid tussen regio's. Schouwingselementen zijn:
 - Regionale inbedding: zijn activiteiten gerelateerd aan benoemde en onderschreven regionale speerpunten voortgekomen uit regionale analyses en beleidskaders van overheden?
 - Verbindingen met andere programmalijnen: waar zitten de inhoudelijke verbindingen met de activiteiten uit Aantrekkelijke keuzes, Aantrekkelijke Banen, Aantrekkelijk Onderwijs?

Het schouwingsproces

Schouwing is een interactief proces waarin partijen met elkaar in debat zijn over hun inzet en samenwerking. Bij dit partnerschap is schouwing logischerwijs een proces dat zich afspeelt tussen het individuele Technocentrum en het Platform Bèta Techniek. In die context worden zowel activiteitenplannen als speerpuntplannen besproken. Dit proces zal in 2005 gezamenlijk opgepakt worden.

4.2

Informatiegrondslag

De informatiegrondslag voor schouwing is het regionale activiteitenplan. Dit activiteitenplan stemt in belangrijke mate overeen met de huidige opzet en structuur en bestaat uit de volgende elementen:

- een regionale analyse waarbij de regionale stand van zaken op het gebied van bèta-techniek zowel kwalitatief als kwantitatief beschreven wordt. Het gaat hierbij zowel om de arbeidsmarkt als de regionale stand van zaken op het terrein van opleiding/onderwijs. Hierbij wordt ook aangegeven waar de kansen en belemmeringen voor succes in de regio liggen.
- een strategische doelkeuze die op logische en transparante wijze voortkomt uit de combinatie van de hoofdlijnen van het meerjarig beleidskader Bèta Techniek en de regionale analyse.
- per strategisch doel een (of enkele) activiteitenprogramma('s) die zullen bijdragen aan het behalen van een of meer van de strategische doelen.
- een onderbouwing van de publiek-private samenwerking die ten grondslag ligt aan de activiteitenprogramma's (bijv. via cofinanciering).

Te ondernemen acties

De voorafgaande hoofdstukken beschrijven de afspraken tussen de Technocentra en het Platform Bèta Techniek om hun partnerschap in de praktijk vorm te geven. De overheid kan mede de voorwaarden creëren om het partnerschap tot een succes te maken.

6.1

Acties overheid

Van de zijde van de overheid zijn de volgende acties nodig:

Beleidsmatige verbinding

Er moet een beleidsmatige verbinding komen tussen de doelstellingen van de Kaderregeling Technocentra en de Kabinetsambities zoals verwoord in het Nationale Deltaplan Bèta Techniek. Met deze verbinding creëert de overheid duidelijkheid over de formele beleidsruimte voor de Technocentra om hun inzet alsmede programmering van Kaderregelingmiddelen mede te focussen op de bètatechniek doelstellingen. De partners reiken hiervoor twee suggesties aan:

- mogelijkheid 1: de overheid verricht een formele beleidsaanschrijving aan de Technocentra waarin de opdracht wordt verstrekt hun beleidsprogramma's mede te richten op de bètatechniek agenda.
- mogelijkheid 2: de Kaderregeling wordt op dit punt aangepast.

Formele verantwoordelijkheid voor gezamenlijke advisering

Het partnerschap wil de samenwerking breed oppakken, zowel bij de activiteitenplannen als bij de speerpuntplannen. Voor de speerpuntthema's moeten de Technocentra en het Platform Bèta Techniek de formele verantwoordelijkheid krijgen om gezamenlijk de overheid rechtstreeks te adviseren.

6.2

Acties Technocentra en Platform Bèta Techniek

Om het partnerschap gestalte te geven is het zaak om zo snel mogelijk gesprekken te organiseren tussen zowel gezamenlijke als individuele Technocentra en het Platform Bèta Techniek. Concreet betekent dit:

- bilaterale gesprekken tussen afzonderlijke Technocentra en het Platform Bèta Techniek over regionale ambities en het verbinden van regionale agenda's met landelijke bètatechniek programma's van het Platform Bèta Techniek. Het betreft dan programma's als Verbreding Techniek Basisonderwijs, VMBO-ambitieprogramma, HBO-Sprint-programma en opportuniteiten in de aanpak van aantrekkelijke banen, regionale arrangementen, etc.
- het jaarlijks gemeenschappelijk bespreken van de conceptupdate van het Nationaal Actieplan Bèta Techniek.
- een gezamenlijke programmabijeenkomst over de landelijke ambities Bèta Techniek en het overallbeeld van de beleidsprogramma's van de afzonderlijke Technocentra voor de jaren 2005 en 2006.

- het gemeenschappelijk bespreken en uitwerken van het schouwingsbestek waarvan de hoofdlijnen in deze notitie staan beschreven.
- per Technocentrum een eerste maal een schouwingcyclus doorlopen op basis van de uitkomsten van bovenstaande acties.

Tot slot is het van belang om na 23 juni 2005, of zoveel eerder als mogelijk, de bewindslieden van OCW en EZ te informeren en adviseren over het gevormde partnership tussen de Technocentra en het Platform Bèta Techniek.

